
SZIMPOZION

Szöllősy Vágó László

NEMZETKÖZI ZENETUDOMÁNYI KONFERENCIA

KODÁLY ZOLTÁN SZÜLETÉSÉNEK 100. ÉVFORDULÓJA
ALKALMÁBÓL (BUDAPEST, 1982. DECEMBER 13—17.)

A Kodály-centenárium kimagasló tudományos rendezvényeként értekezletet szervezett a Magyar Tudományos Akadémián a Nemzetközi Kodály Társaság (International Kodály Society) és a Magyar Kodály Társaság. A Zenetörténeti, a Népzenei és a Zenepedagógiai Szekciók két-két ülése mellett a résztvevők egy napot a Mester szülővárosában, Kecskeméten töltöttek, megismerkedve a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet, valamint a Kodály Zoltán Ének—Zenei Általános Iskola, Gimnázium és Szakközépiskola tevékenységével, gyakorlatával és eredményeivel. Több hangverseny is szerepelt az értekezlet műsorán — a kodályi életműről zene nélkül nem lehet a teljesség igényével szólni —, köztük az Állami Hangversenyzenekar és a Magyar Rádió Kórusának díszhangversenye (vezényelt Ferencsik János), mely a centenáris ünneppsorozat művészeti csúcspontját jelentette, vagy a Nemzetközi Kodály Társaság kórushangversenye, melynek műsorán három kórusmű-bemutató hangzott fel (Akira Miyoshi, Peter Maxwell Davies és Szokolay Sándor szerzeményei), melyek a Nemzetközi Kodály Társaság felkérésére, a lisszaboni Gulbenkian Alapítvány támogatásával készültek.

Kodály életműve egységes és oszthatatlan: a néprajzkutató, a zenetudós, a zenepedagógus tevékenysége nem választható el a komponistáétól — alkotó ihletés volt a mozgató rugója mindegyiknek. Természetes, hogy mindezek a mozzanatok jelen voltak a konferencián elhangzott beszámolóknak és felszólalásoknak is, éppen ezért tematikailag rendkívül nehéz szigorúan elhatárolni egymástól az értekezlet egyes részterületeit. Gyakoriak voltak az átfedések, hiszen Kodály alkotómunkájában szorosan egybefonódott a múlt feltárása a jövő építésével — a népzene-kutató, a zeneszerző és a tudós állandó kölcsönhatásban dolgozott, kutatott, alkotott a nevelővel. Mindezek ismeretében nem igényel bővebb magyarázatot, hogy az értekezletről szóló beszámoló sem tarthatja tiszteltben egy-egy tudományos diszciplína mereven vett kereteit, hanem a három szekció ülésein elhangzottak kronológiáját követi.

A megnyitó ülés beszámolói — Szokolay Sándor, a Magyar Kodály Társaság elnöke, Szentágothai János, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, Szabolcsi Miklós, az Akadémia I. osztályának elnöke, Bónis Ferenc, a Zenetörténeti, Szőnyi Erzsébet, a Zenepedagógiai és Vikár László, a Népzenei Szekció vezetője váltotta egymást az előadói emelvényen — a jól ismert Kodály-portré egy-egy vonását villantották fel.

A Zenetörténeti Szekció két ülésén szélességében és mélységében kísérettük végig a kodályi életutat: Az ifjú Kodály életprogramja (Újfalussy József), Formáló esztendők Kodály pályáján és stílári fejlődésében (Eöszé László), Kodály és Bartók baráti kapcsolata (ifj. Bartók Béla), Közös témátípusok Kodály és Bartók műveiben (Olsvai Imre), Brit vonások a Kodály-örökségben (Percy M. Young — Anglia), Kodály és a bécsi Universal Edition (Rudolf Klein — Ausztria), Kodály művei a román sajtó tükrében (Viorel Cosma — Románia), Kodály példája a szlovák zenei fejlődésben (Eugen Suchoň — Csehszlovákia), Vir justus in musica (Alexander L. Ringer — USA), A Közelítő vél befejezés-változatai (Kroó György), Kodály és Svájc (Kurt von Fischer — Svájc), Kodályművek kotta-variánsai (Breuer János), A németországi Kodály-recepció történetéhez (Rudolph Stefan — Nyugat-Berlin), A Kodály-dalok előadási hagyományairól (Sándor Judit), Kodály zenéje a Szovjetunióban (Ivan Martinov — Szovjetunió), Palestrinától Kodályig (Heinrich Lindlar — NSZK), Visszatérő jelenségek Kodály zenéjében (Kecskeméti István), Kodály Zoltán és Ilmari Krohn (Paavo Helistö — Finnország), A Te Deum keletkezéstörténeti és stílári kérdései (Kovács János), Kodály és a barokk zene (Walter Kolneder — NSZK).

Változatos tematikát dolgozott fel a Népzenei Szekció is: Kodály Zoltán és a Nemzetközi Népzenei Tanács (Erich Stockmann — NDK), Kodály Zoltán és a XIX. századi magyar népies műzene (Sárosi Bálint), Kodály és az erdélyi népzene kutatás (Almási István — Románia), Kodály Zoltán és a dallamtípológiai kutatás fejlődése Európában (Wolfgang Suppan — Ausztria), Kodály, a tudós (Vargyas Lajos), Kodály és az ainu dallamok (Kanimoto Kazuyuki — Japán), Bartók, Kodály és a néptánc kutatás (Martin György), Kodály Zoltán népzenei hangfelvételeinek sorsa (Sztánó Pál), Sibelius Kullervo szimfóniája és a finn runodallamok (Erik Tawastjerna — Finnország), A hagyományos mordvin népdalok többszólamú felépítésének sajátosságai (J. W. Gippius — Szovjetunió), Kísérlet népdalok rendszerezésére, etc. (Ingrid Rüütel — Szovjetunió), Egy vietnami QUAN HO dallamról (Tran Van Khé — Vietnam), Polipentatónia a japán sinto zenében (Kárpáti János).

Az előbbi két szekció munkájában vegyesen hangzottak el magyarországi és külföldi vonatkozású beszámolók. A Zenepedagógiai Szekció munkája merőben más jelleget kapott: kerekasztal-konferenciákon vehettünk részt, melyek közül kettő a magyarországi, a harmadik a külföldi tapasztalatok közzétételét célozta. A Kodály Zoltán zenepedagógiai eszméi a magyar iskolákban című beszélgetésnek a kecskeméti látogatás adott gyakorlati megerősítést, a Kísérletek — Hagomány és korszerű-

ség című másikban a Kodály-koncepció szélesebb értelemben vett alkalmazásának néhány példájával ismerkedhettünk meg: a Kodály-koncepció alkalmazása a pszichoterápiában (Kokas Klára), a zenei nevelés az iskolarádióban (Dimény Judit), kísérletek a kodályi örökség felhasználására a táncpedagógia területén (Kaposi Edit), Kodály Zoltán szerepe a magyar énekkari kultúra fellendítésében (Tóthpál József)...

A harmadik téma — Kodály Zoltán zenepedagógiai eszméi külföldön — hozzászólói a Kodály-koncepció térhódításáról tanúskodtak: Ki a jó zenész? Gondolatok Kodály négy pontjához (P. F. Weis — Szovjetunió), Arezzói Guidótól Kodály Zoltánig (Alois Složil — Csehszlovákia), A relatív szolmizáció problémái a latin országokban (Jacques Chailley — Franciaország), Pedagógiai fokozatosság francia népdalok felhasználása és zeneművek hallgatása során (Jacquotte Ribière-Raverlat — Franciaország), Kodály nevelési filozófiájának értéke az egyén személyiségének kialakulásában (Gilbert de Greeve — Belgium).

Meg sem kíséreljük az elhangzottak elemző értékelését; a konferencia tudományos és gyakorlati tanulságainak számbavétele hosszabb elemző-rendszerező munkát igényel, amire mi — nyilvánvaló okokból — nem vállalkozhatunk. Célunk az volt, hogy éreztessük: hány tudományág és szakterület ismeretanyagába gyűrűztek már be a (közvetlenül vagy áttételesen) Kodály koncepciójának egyes konzekvenciái, valamint hogy felhívjuk e tudományágak és szakterületek művelőinek figyelmét az elhangzottakra.